

Η πατερική παράδοση συναντά τη σύγχρονη επιστήμη

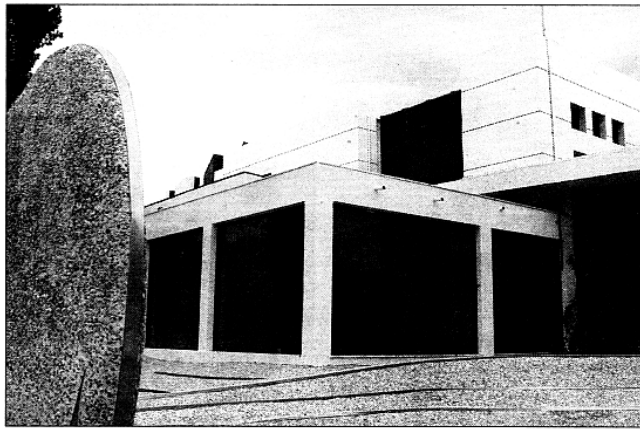
ΤΟΥ **ΑΡΓΥΡΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ**
συντονιστή του Ευρωπαϊκού Ερευνητικού Δικτύου (τμήμα Φυσικής, ΑΠΘ)

Στις μέρες μας έχουμε το πρόνομο να είμαστε μάρτυρες ραγδαίων εξελίξεων στην επιστήμη. Από την υποατομική φυσική στην

Το Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Δίκτυο μελετά θέματα στο μεταίχμιο της επιστήμης-φιλοσοφίας-θεολογίας

κοσμολογία, από την πληροφορική και την τεχνολογία των υπολογιστών στη βιοτεχνολογία, οι καθιερωμένες θεωρίες και προσδοκίες υποχωρούν και νέες ιδέες και αντιλήψεις αναδύονται. Το σύμπαν φαίνεται πλέον να είναι ριζικά διαφορετικό από το κλασικό σύμπαν που αναπτύχθηκε το 19ο αιώνα. Το νέο σύμπαν είναι ένας εξελισσόμενος κόσμος, που εμπεριέχει τα στοιχεία της πολυπλοκότητας, της αβεβαιότητας και της ποικιλότητας. Το ανθρώπινο, θεωρούμενο στο παρελθόν ως ένας προνομίους παρατηρητής, γίνεται τώρα ένα αναπόσπαστο κομμάτι αυτού του αενάως μεταβαλλόμενου τοπίου. Η βιολογία αποκωδικοποιεί τις πιο σημαντικές λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού και η ιστορία του homo sapiens συνδέεται με την όλη ιστορία της δημιουργίας.

Υπό αυτές τις συνθήκες ερωτήματα που μπορούσαμε να αγνοήσουμε στο παρελθόν καθίστανται αναπόφευκτα. Τα ερωτήματα αυτά σχετίζονται με το νόημα του σύμπαντος, την αξία των δραστηριοτήτων μας, το σκοπό και τις τελεολογικές συνέπειες της όλης εξέλιξης. Η συνάντηση της επιστήμης, της φιλοσοφίας και της θεολογίας δεν είναι πλέον ζήτημα προτίμησης ή επιλογής αλλά μία αναγκαιότητα για την ολοκληρωμένη κατανόηση του κόσμου και του ανθρώπου. Συνηθίζαμε να πιστεύουμε ότι η επιστήμη προσδεύει αναλύοντας και εξηγώντας τα διαθέσιμα πειραματικά δεδομένα. Εν τούτοις η επιστήμη η ίδια αλλάζει και μπορεί να προχωρήσει περαιτέρω στρεφόμενη προς τα μεταφυσικά ζητήματα, που σχετίζονται με τις βασικές υποθέσεις που συνιστούν τα θεμέλια του επιστημονικού λόγου. Κάθε υπάρχουσα επιστημονική θεωρία μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σημείο που υποδεικνύει νέες πραγματικότητες και επιτρέπει τη δημιουργία νέων ερωτημάτων. Η αλληλεπί-

Η πρώτη εκδήλωση πραγματοποιείται στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης το ερχόμενο Σάββατο. Το θέμα της δημόσιας συζήτησης είναι «Ο Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς και η αναζήτηση μιας νέας επιστημολογίας».

δραση επιστήμης και θεολογίας θα ενισχύσει και θα αντανακλά αυτή τη μεταβολή στη νοοτροπία μας.

Η ίδια αυτή η αλληλεπίδραση θα φωτίσει με ένα νέο φως τα θεολογικά ζητήματα. Η παραδοσιακή θεολογία αναφέρεται σε πάγια και σταθερά δόγματα, όμως οι θεολογικές αλήθειες επιδέχονται πάντα πολλαπλές ερμηνείες. Συνεπώς μπορούμε να ελπίζουμε σε μία εμπλουτισμένη θεολογία, η οποία εμπνευσμένη από το άκτιστο θα ρίξει φως στη κτίση. Το Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Δίκτυο «Η αλληλεπίδραση επιστήμης-θρησκείας στον 21ο αιώνα» επικεντρώνει τις ερευνητικές δραστηριότητές του σε θέματα που ευρίσκονται στο μεταίχμιο της επιστήμης-φιλοσοφίας-θεολογίας. Πιστεύουμε ότι η συλλογική γνώση και η στενή συνεργασία μας θα μας επιτρέψει να συμβάλουμε καινοτομικά σε σημαντικά ζητήματα και να αναδείξουμε τη χρησιμότητα και την αποτελεσματικότητα μιας προσέγγισης, όπου επιστημονικές και θεολογικές αποδεικτικές μέθοδοι επιστρατεύονται από κοινού.

Η πρώτη εκδήλωση στη Θεσσαλονίκη πραγματοποιείται στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης το Σάββατο 24/2, στις 5 μ.μ. Το θέμα της δημόσιας συζήτησης είναι «Ο Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς και η αναζήτηση μιας νέας επιστημολογίας». Στοιχεύουμε να αναδείξουμε ότι η θεολογία του Παλαμά μπορεί να αποτελέσει το πλαίσιο αναφοράς, για να προσεγγίσουμε τον άλλο και την ετερότητα, να συνδέσουμε τη γνώση με την ηθική της γνώσης και ακόμη να διερευνήσουμε τη συνάφεια των εννοιών που συναντάμε στον Παλαμά με τις αντίστοιχες έννοιες από κλάδους της σύγχρονης επιστήμης του 20ού αιώνα.

Ακολουθούν δύο ερευνητικά συμπόσια, πάντα στους φιλόξενους χώρους του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης. Το πρώτο συμπόσιο (20-24 Απριλίου 2007) έχει ως θέμα «Το ανθρώπινο πρόσωπο στον 21ο αιώνα». Η έννοια του ανθρώπινου προσώπου είναι μία μεγάλη προσφορά της πατερικής θεολογίας στην ανθρώπινη σκέψη. Το πρόσωπο είναι ανοικτό στον άλλο, στην ετερότητα, και το πρόσωπο διασφαλίζει την ενότητα της ανθρώπινης

υπόστασης σε όλες τις εκφάνσεις της. Το ερευνητικό συμπόσιο θα εξετάσει πώς η ακεραιότητα και η ενότητα του ανθρώπου επηρεάζονται από τις εξελίξεις στο χώρο της βιοτεχνολογίας και τις αλλαγές στη σύγχρονη κοινωνία. Το δεύτερο συμπόσιο (25-29 Μαΐου 2007) έχει ως θέμα «Χρόνοι: Ο Χρόνος στην Επιστήμη, την Ανθρωπολογία, τη Θεολογία». Στο συμπόσιο αυτό θα μελετηθούν οι διαφορετικές χρονικότητες που συναντάμε στην επιστήμη, τη φιλοσοφία, τη θεολογία, θα συγκρίνουμε τον «εξωτερικό χρόνο» που συναντάμε στη φύση με τον «εσωτερικό χρόνο» που βιώνει ο άνθρωπος και αναδεικνύει η νευροφυσιολογία του ανθρώπινου εγκεφάλου, τη γένεση του χρόνου μέσα από τις θεωρίες της κβαντικής βαρύτητας, το αν ζώντας μέσα στο χρόνο μπορούμε να συναντήσουμε το άχρονο, την οντολογία του χρόνου.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο και το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης ανέλαβαν μία προσπάθεια συνάντησης του λόγου (του λόγου ως επιστήμης, φιλοσοφίας, θεολογίας) και της Τέχνης. Συνακόλουθα στη διάρκεια των ερευνητικών συμποσίων θα υπάρχουν παράλληλες εκδηλώσεις, εκθέσεις ζωγραφικής, εκθέσεις φωτογραφίας, μουσικές εκδηλώσεις, που θα δίνουν μία άλλη διάσταση στο υπό μελέτην θέμα. Η συνεργασία αυτή ανοίγει νέους ορίζοντες και συνωνώνει τις διαφορετικές όψεις της ανθρώπινης διάνοιας, φαντασίας και δημιουργικότητας. Στο Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Δίκτυο συμμετέχουν επιστήμονες, πανεπιστημιακοί, άνθρωποι των γραμμάτων, που εργάζονται στα πεδία της φυσικής, μαθηματικών, βιολογίας, ιατρικής, ψυχανάλυσης, φιλοσοφίας, γλωσσολογίας, θεολογίας και προέρχονται από πανεπιστήμια και ιδρύματα της Ελλάδας, της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Αγγλίας. Κοινή επιθυμία των συμμετεχόντων είναι να φέρουμε πιο κοντά δύο μεγάλες ευρωπαϊκές παραδόσεις, την αναλυτική επιστημονική σκέψη και τη μεταφυσική αναζήτηση, ώστε να ανταποκριθούν καλύτερα οι προκλήσεις του 21ου αιώνα.

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα <http://sr21.physics.auth.gr>